

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Journalistiek
voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 34686

Hobéon Certificering

Datum

5 december 2017

Auditpanel

Drs. W.G. van Raaijen, voorzitter

Prof. dr. J.C. de Jong, lid

W. Wijndelts, lid

V. Bartelds, MBA, lid

J. Boonstra, studentlid

Secretaris

H.R. van der Made

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	19
6.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Scoretabel	23
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	25
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	29
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	31

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Behaald in 2013
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Journalistiek
registratienummer croho	34686
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Arts
aantal studiepunten	240EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Tilburg
varianten	Voltijd, deeltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	10 oktober 2017
contactpersonen opleiding	Marjo Spee-Rijnders m.spee@fontys.nl Piet Kaashoek p.kaashoek@fontys.nl

2. SAMENVATTING

De hbo-bachelor Journalistiek van Fontys Hogescholen is één van de vier hbo-bachelors Journalistiek in Nederland. Naast Fontys, bieden ook de Hogeschool Utrecht, Hogeschool Windesheim en de Christelijke Hogeschool Ede een bachelor Journalistiek aan. De vier opleidingen werken samen in een landelijk overleg.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leeruitkomsten van de bachelor Journalistiek van Fontys Hogeschool voor Journalistiek ontstijgen naar het oordeel van het panel de basiskwaliteit. Niet alleen zijn ze stevig gevalideerd, beschrijven ze aantoonbaar het bachelorniveau en zijn ze georiënteerd op de beroepsuitoefening van de journalist-professional, maar ook zijn de ontwikkeling van onderzoekend vermogen en een oriëntatie op internationalisering er in opgenomen. Het feit dat de opleiding bovendien haar profilering op ondernemerschap en innovatie in de beoogde leeruitkomsten heeft verdisconteerd, deze profilering haar onderscheidt van de andere bacheloropleidingen journalistiek in Nederland, en zij de concretisering van de beoogde leeruitkomsten voor studenten door middel van een competentiekaart 'levend', inzichtelijk en tastbaar heeft gemaakt, brengt het panel op Standaard 1, voor zowel het voltijdse als deeltijdse programma tot het oordeel 'goed'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving van de hbo-bachelor Journalistiek van Fontys overstijgt de basiskwaliteit. De opleiding kent een aansprekend curriculum waarin de door haar beoogde leerresultaten dekkend zijn vertaald in leerdoelen. Ook biedt het programma voor de diversiteit van de toegelaten studenten mogelijkheden tot eigen invulling en individuele leerroutes, en zijn de docenten zowel vakinhoudelijk, didactisch als op het gebied van studiebegeleiding voldoende deskundig. De opleidings specifieke voorzieningen zijn ruimschoots toereikend voor de uitvoering van het programma.

Daarboven heeft de opleiding ook nog (i) haar profilering bovengemiddeld stevig in het programma verankerd, onder meer door de nadrukkelijke gerichtheid op journalistieke innovaties en op vernieuwing van de eigen opleidingsdidactiek, (ii) een krachtiger uitwerking gegeven aan internationalisering dan de beoogde leerresultaten op het eerste oog doen vermoeden en (iii) een bovengemiddeld gecommitteerd en gemotiveerd docententeam dat het concept 'student-centred' consequent uitvoert.

Met name op grond van laatstgenoemde kenmerken van de onderwijsleeromgeving, beoordeelt het panel voor zowel de voltijdse als deeltijdse variant van de opleiding Standaard 2 als 'goed'.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding realiseert op Standaard 3 basiskwaliteit. Zij heeft waarborgen in het constructie- en beoordelingsproces ingebouwd voor een valide en betrouwbare toetsing, waaronder kalibratie. De toetsvormen sluiten goed aan op het competentiegerichte onderwijs en zijn inhoudelijk dekkend voor de te toetsen leerresultaten/competenties. Onder meer door een scheiding tussen begeleiden en beoordelen vormen examinatoren zich een onafhankelijk oordeel over de performance van de student. Waar nodig, past de opleiding het vier-ogenprincipe toe. De eisen die de opleiding in toetsen aan de studenten stelt, zijn helder en de inzet van met name de fase-assessments zorgt ervoor dat studenten per studiefase bruikbare feedback ontvangen voor de verbetering van hun performance. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt in de basis voldoende gewaarborgd, maar de transparantie bij de beoordeling in de eindfase van de studie vraagt aandacht. De examencommissie van de opleiding is stevig in positie. Dit alles leidt op Standaard 3 tot het oordeel 'voldoende'.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het panel stelt vast dat de opleiding op deze standaard de basiskwaliteit overtreft. Niet alleen realiseert zij met een gedegen afstudeerprogramma van een geheel jaar de door haar beoogde leerresultaten over de volle breedte, maar slaagt zij er tevens in om studenten af te leveren die met hun eindproducten laten zien dat zij over het vermogen beschikken om in het journalistieke domein te innoveren en te ondernemen; zowel het werkveld als de alumni spreken in enthousiaste bewoordingen over de relevantie van hun opleiding. Het panel komt op standaard 4 dan ook tot het oordeel **'goed'**.

Algemene conclusie:

De hbo-bacheloropleiding Journalistiek van Fontys Hogescholen karakteriseert zich door een uitdagend vormgegeven curriculum, fasegewijs ingericht en dicht op de beroepspraktijk uitgevoerd. De docenten worden door hun studenten op alle dimensies van het docentschap hoog gewaardeerd; de werkdruk verdient aandacht, maar laat zich ook verklaren doordat docenten zich bovengemiddeld committeren aan de opleiding en hun studenten. Vanuit deze inspirerende onderwijsleeromgeving bezien, spreekt het bijna vanzelf dat de eindportfolio's over de gehele linie de door de opleiding beoogde leeruitkomsten demonstreren.

In overeenstemming met de beslisregels van de NVAO komt het panel, met het oordeel 'voldoende' voor Standaard 3 en het oordeel 'goed' voor de Standaarden 1, 2 en 4, voor de opleiding als geheel tot het oordeel **'goed'**.

Het panel adviseert de NVAO de hbo-bachelor Journalistiek van Fontys Hogescholen opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 5 december 2017

drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

H.R. van der Made,
secretaris

3. INLEIDING

Het cluster van vier bacheloropleidingen Journalistiek onderging in de periode oktober 2017 een accreditatiebeoordeling. De bacheloropleiding Journalistiek van de Fontys Hogeschool voor Journalistiek te Tilburg is een van deze vier opleidingen.

Fontys Hogeschool voor Journalistiek (FHJ)

Na oprichting in 1980 als Academie van Journalistiek en Voorlichting, ging de opleiding in 2000 verder onder de naam Fontys Hogeschool Journalistiek (FHJ) als een van de 29 Fontysinstituten. FHJ heeft een zelfstandige opleidingslocatie en verzorgt naast cursorisch onderwijs, een voltijdse en deeltijdse bachelor in Journalistiek. In deze bachelor studeren in 2017 677 voltijd- en 59 deeltijdstudenten.

Recent, in 2016, herformuleerde FHJ haar Visie op Leren in vier ankerpunten; het onderwijs van FHJ is competentiegericht, ontwikkelingsgericht, student-gecentreerd en praktijkgericht. In het onderwijs binnen de opleiding leidt dit tot meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van studenten tijdens hun leerproces, meer op maat gesneden studieroutes, minder 'schoolse' verplichtingen en tegelijkertijd meer helderheid in beoogde leerdoelen en prestatie-indicatoren.

Hbo-bachelor Journalistiek

De vierjarige bacheloropleiding (240EC) kent geen afzonderlijke afstudeerrichtingen, maar stimuleert studenten zich te profileren ten behoeve van hun zichtbaarheid in de arbeidsmarkt. Die profilering kan zowel specialistisch zijn, bijv. in een specifiek mediumtype, een bepaalde inhoudelijke specialisatie, of juist generalistisch, zoals in multi- of crossmediale vaardigheden of een brede inhoudelijke oriëntatie. In het onderdeel Vrije Ruimte, dat in meerdere jaren terugkomt, onderzoekt de student vormen van journalistiek vanuit zijn eigen belangstelling.

FHJ profileert zich op het gebied van ondernemerschap en innovatie. Zij beoogt bij studenten het ondernemerschap en het bijdragen aan innovaties in het beroep te stimuleren. In het programmaonderdeel *Ondernemerschap en Innovatie (O&I)* starten studenten bijvoorbeeld hun eigen mediabedrijf en in *Research en Productie (R&P)* werken studenten met nieuwe vormen zoals *news games* en *virtual reality*, en andere denkkaders zoals kunst en cultuur.

Verbeteringen na vorige accreditatieaudit

In 2011 formuleerde het toenmalige auditpanel een zestal aanbevelingen, onder meer met betrekking tot het onderwijs in onderzoekvaardigheden, de werkdruk van docenten, het excellentiebeleid en de onderbouwing van examinatoren bij de eindassessments. De doorgevoerde verbeteringen maken – waar nodig – deel uit van de beoordeling onder de relevante standaarden.

De opleiding wordt uitgevoerd in een voltijdse en deeltijdse variant. De tekst van dit rapport gaat over beide varianten. Waar zij uiteenlopen is dit vermeld.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

De opleiding beoogt journalisten op te leiden die beschikken over een duurzaam beroeps- en werkgelegenheidsperspectief. Dit gebeurt zowel in een voltijdse als deeltijdse variant.

De opleiding kent studenten die zijn ingestroomd op het 'oude' profiel (2005 met een tussentijdse herziening in 2009, bestaande uit 11 taakgerichte competenties) en zal in het lopende studiejaar 2017-2018 alleen nog studenten afleveren met het nieuwe profiel (2015), dat landelijk – in TUZE-verband – is ontwikkeld en vastgesteld. In overgangsjaar 17/18 kunnen studenten er nog voor kiezen om volgens de oude criteria af te studeren.

De opleiding heeft er niet voor gekozen het nieuwe profiel, met vijf competentiegebieden, gefaseerd in te voeren, maar het direct op alle zittende cohorten toe te passen. Om die reden ligt de focus bij de beoordeling van deze standaard volledig op het nieuwe opleidingsprofiel. Dit profiel, dat onverkort geldt voor zowel de voltijdse als deeltijdse variant, omvat de volgende vijf competentiegebieden met bijbehorende toelichting:

1. Publieksgerichtheid	Je bent in staat om <i>transparant</i> te handelen vanuit het belang van een publiek en dat <i>proactief</i> te betrekken bij het journalistieke proces.
2. Researchen	Je bent in staat om vanuit een algemene ontwikkeling en een <i>kritische</i> en <i>nieuwsgierige houding</i> invalshoeken te bedenken en informatie te verzamelen en te beoordelen.
3. Produceren	Je bent in staat om informatie <i>zorgvuldig</i> en <i>doelgericht</i> te selecteren, ordenen en verwerken in beeld, tekst en geluid.
4. Vernieuwen	Je bent in staat om vanuit een <i>creatieve</i> en <i>ondernemende</i> houding te anticiperen op en bij te dragen aan vernieuwingen en ontwikkelingen in het vak.
5. Reflecteren	Je bent in staat om een visie op het vak en je eigen journalistieke functioneren <i>grondig</i> te onderbouwen

Ten behoeve van de studenten heeft de opleiding de competenties in vier beheersingsniveaus nader geconcretiseerd in een zogenoemde competentiekaart, waardoor zij in een oogopslag zicht hebben op de rationale achter de opleiding. Het panel vindt dit een praktisch en voorbeeldig instrument.

Omdat het een landelijk beroepsprofiel betreft, is in het ontwikkelingsproces uitvoerig de professionele *oriëntatie* (kennis, vaardigheden en houding) van het journalistieke ambt herijkt en vastgelegd; ook is door middel van een koppeling met de Dublin descriptoren en de hbo-standaard het bachelorniveau verankerd en is tevens een relatie gelegd met de *Tartu Declaration* (internationale beroepsprofiel, UNESCO 2006).

De uitwerking van het profiel geeft zowel richting aan het onderzoekend vermogen (C1, 2, 4 en 5) van de student als zijn internationale focus (C2 en 3); de internationale focus is met name gericht op de adequate beheersing van de Engelse taal om Angelsaksische literatuur/artikelen te kunnen lezen. Het onderzoekend vermogen bevat zowel een gerichtheid op journalistieke research als het methodologisch verantwoord beantwoorden van een onderzoeksvraag uit het journalistieke domein. Deze benadering sluit aan op de in TUZE-verband geformuleerde visie op onderzoek.

De opleiding accentueert haar opleidingsprofiel op twee dimensies: ondernemerschap en innovatie. Deze profilering is stevig geïntegreerd in met name competentie 4, vernieuwen.

Uit het landelijk opgestelde beroeps- en opleidingsprofiel blijkt dat dit door een brede vertegenwoordiging van het werkveld (beroepenveldcommissies van de vier opleidingen en aanvullende externe werkveldexperts) is gevalideerd. De eigen werkveldcommissie van de opleiding is met name positief over de versterking in het nieuwe profiel van de publieksgerichtheid, de digitale researchvaardigheden, het multimediaal produceren en het anticiperen op vernieuwingen. Een van de werkveldvertegenwoordigers met wie het panel tijdens de audit sprak, spreekt met enige bewondering over de switch die de opleiding heeft gemaakt van traditioneel storytelling naar actuele nieuwe vormen in het licht van innovatie en ondernemerschap. 'Bij de ambitie om journalistiek te vernieuwen speelt FHJ een initiërende rol.'

Weging en Oordeel

De beoogde leeruitkomsten van de bachelor Journalistiek van FHJ ontstijgen naar het oordeel van panel de basiskwaliteit. Niet alleen zijn ze stevig gevalideerd, beschrijven ze aantoonbaar het bachelorniveau en zijn ze georiënteerd op de beroepsuitoefening van de journalist-professional, maar ook zijn de ontwikkeling van onderzoekend vermogen en een oriëntatie op internationalisering expliciet in (de uitwerking van) de beoogde leerresultaten opgenomen.

Het feit dat de opleiding in Nederland een voortrekkersrol vervult in journalistieke vernieuwing, dat zij haar profilering op ondernemerschap en innovatie in de leeruitkomsten heeft verdisconteerd en deze profilering haar onderscheidt van de andere bacheloropleidingen Journalistiek in Nederland, waarbij zij ook nog de concretisering van de beoogde leeruitkomsten voor haar studenten door middel van een competentiekaart 'levend', inzichtelijk en tastbaar heeft weten te maken, brengt het panel op Standaard 1 tot het oordeel '**goed**'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidings specifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

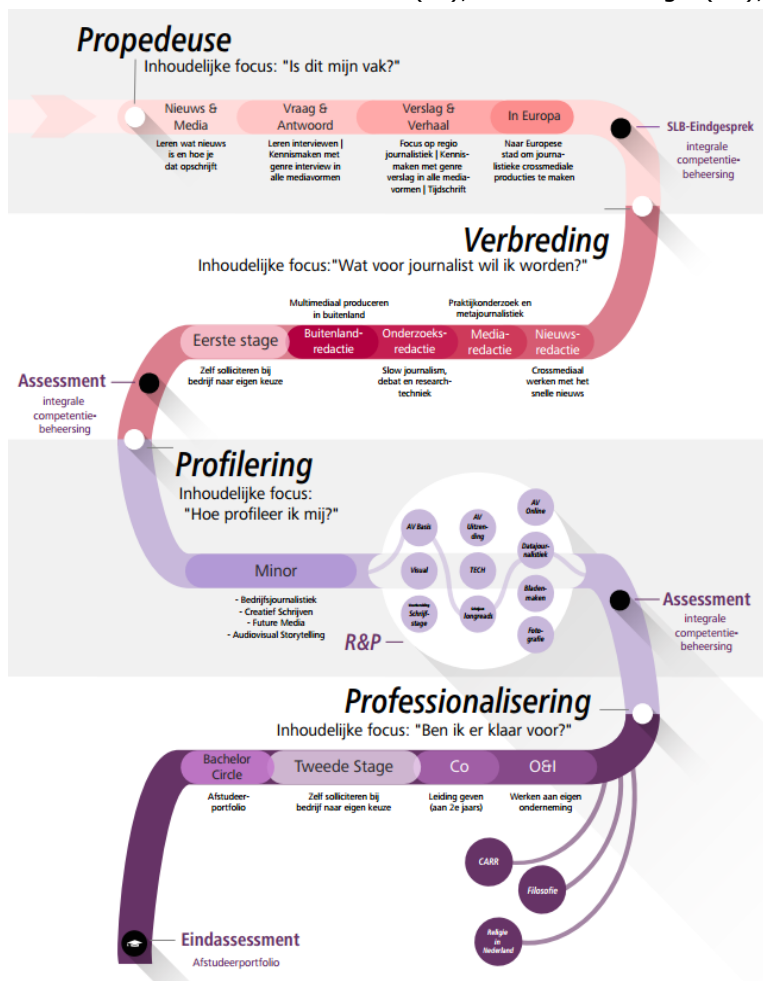
Bevindingen

Programma

Het programma kent een opbouw in vier fasen. Iedere fase beslaat een studiejaar en werkt toe naar een op de competentiekaart welomschreven beheersingsniveau, dat per fase wordt afgetoetst.

Het curriculum is voor wat betreft de inhoud en het niveau ingericht van 'oriëntatie' (propedeuse), via 'verbreding' (jaar 2) en 'profilering' (jaar 3) naar 'professionalisering' (jaar 4). Vakinhoudelijk zijn vier leerlijnen aangebracht: Journalistieke Technieken (JT), Taalbeheersing (TB), Maatschappijvakken of 'inhoud' (MV) en Journalism Studies (JS). De student komt deze leerlijnen door de hele opleiding in opklimmende moeilijkheidsgraad tegen. De opbouw van het curriculum kent ook een toename in keuzemogelijkheden en vergt van studenten toenemende zelfstandigheid. Zo beginnen studenten in de leerlijn JT bijvoorbeeld bij de basale genres als het nieuwsverslag en nieuwsbericht, en werken zij in hogere jaren aan steeds complexere genres zoals achtergrondverhalen en interactieve longreads. Naast de leerlijnen kent het curriculum ook terugkerende thema's waarin de leerlijnen samenkomen, zoals bijvoorbeeld 'ethiek', 'creativiteit' en 'argumenteren'.

Nevenstaande afbeelding visualiseert op heldere wijze de leerroute die de studenten binnen het voltijdse curriculum afleggen.

De deeltijdopleiding kent een identieke opbouw in de beschreven fasen en de jaarlijkse assessments per competentieniveau. Ook de onderwijsprojecten vertonen inhoudelijke gelijkenis met die van het voltijdse programma, maar zijn korter en hebben doorgaans andere namen. In het lopende studiejaar laat de opleiding het deeltijdprogramma qua opzet nog meer aansluiten op het voltijdprogramma, onder meer door waar mogelijk dezelfde projectopzet te hanteren.

Door middel van een zogenoemd CLOTS-schema¹ maakt de opleiding voor zowel de voltijdse als deeltijdse opleiding inzichtelijk dat de eindcompetenties zoals vermeld bij Standaard 1 zorgvuldig worden afgedekt door de leerdoelen van de verschillende onderwijseenheden. De verticale samenhang borgt de opleiding door per leerlijn een vakberaad in te richten met een vertegenwoordiging in de Curriculumgroep. Per studiejaar zijn er multidisciplinaire onderwijsteams die toezien op de samenhang tussen de verschillende onderwijsactiviteiten binnen een fase, c.q. studiejaar. De studenten spreken tijdens de audit waarderend over de opbouw van en samenhang in het programma. Het panel deelt deze waardering.

Didactisch concept

De opleiding hanteert een consequent doorgevoerd, op het sociaal-constructivisme gebaseerd concept: zij heeft het onderwijs zodanig ingericht dat dit waar mogelijk de praktijk simuleert. Kennis, vaardigheden en beroepshouding worden grotendeels integraal geleerd, geoefend en getoetst. Studenten hebben in het curriculum, en zeker in de specialisatieblokken in het derde jaar veel ruimte om eigen leerdoelen na te streven.

De opleiding verricht in dit kader – ook met het oog op excellentiebevordering – een bijzondere inspanning: sinds studiejaar 2014/15 zijn enkele docenten voor de duur van één semester een alternatief onderwijstraject gestart. Dit Nimbin-project, vernoemd naar het Australische dorp Nimbin, waar een vrijdenkersmentaliteit heerst, is bestemd voor 12 geselecteerde ambitieuze studenten uit verschillende studiejaren.

Op basis van een op het opdoen van ervaringen gerichte didactiek en aan de hand van zelf geformuleerde leerdoelen onderzoekt de student waar hij (voor) staat, waar eigen interesses liggen en hoe hij zich ontwikkelt. Het aanbod is interdisciplinair en wordt onder andere gekenmerkt door het bevragen van bestaande theorieën en onderzoek. Hun leerdoelen zijn de basis voor het faciliteren van de leeromgeving, individueel, met de hele groep of met een deel van de groep. Een 'voldoende' beoordeling voor Nimbin vervangt een aantal reguliere onderwijsonderdelen. De beoordeling vindt plaats door een assessment op basis van een portfolio; de voorbeelden van Nimbin-werkstukken die het panel heeft gezien munten uit in diepgang en een brede (soms filosofische) benadering. Het panel geeft de opleiding in overweging na te gaan of elementen uit het heterogene Nimbinprogramma zijn te integreren in het reguliere curriculum, temeer omdat het uitstekend aansluit op de profilering van de opleiding.

In het lopende studiejaar is de opleiding gestart met Condor, een pilot in de propedeuse met ongeveer veertig eerstejaars die een alternatief onderwijstraject volgen. De student stippelt zijn eigen route uit en stelt zichzelf tussentijdse doelen. Van zijn 'reis' doet hij continu verslag bij zijn coach (de docent). Toetsing gebeurt in hoge mate formatief, continu en door de student zelf, de *peer group* en de docent. Het traject is volkomen competentie-gestuurd en kent geen afzonderlijke kennistoetsen.

Het panel prijst de ambitie van de opleiding om gecontroleerd te experimenteren met nieuwe, student-georiënteerde didactische concepten. Tijdens de audit kreeg het panel van een aantal studenten en een docent van het Nimbin-project een presentatie, die de meerwaarde ervan voor de betrokken studenten goed illustreerde.

¹ CLOTS-schema: is een generiek binnen Fontys toegepast schema om de verbinding tussen Competenties, Leerdoelen, Onderwijseenheden, Toetsing en Studiepunten inzichtelijk te maken.

Het panel vindt dat de opleiding de activiteiten en resultaten nog sterker kan presenteren aan de reguliere studenten om een ambitieuze studiecultuur te bevorderen.

Beroepspraktijk

Programmaonderdelen zijn vrijwel alle gericht op journalistieke productie en hebben vaak het karakter van een redactieomgeving met een eigen publicatieplatform. Het panel heeft daarvan tijdens zijn rondgang mooie voorbeelden gezien.

De student loopt tijdens zijn studie twee verplichte stages (in jaar 2 en jaar 4) in een door de opleiding goedgekeurd mediabedrijf van ieder minstens twaalf weken. Deze zorgen, zo vindt het panel, voor een betekenisvolle *training-on-the-job*.

Een verdere versterking van de praktijkoriëntatie verkrijgt de opleiding door regelmatig plenaire gastlessen van journalisten en deskundigen uit het werkveld te organiseren. In het vierde jaar realiseren de studenten, door het sterke accent op ondernemerschap en innovatie, producten of diensten die soms daadwerkelijk vernieuwing tot stand brengen in het werkveld. De opleiding doelt daarbij o.m. op de bijdragen van haar afstudeerders aan de recente vernieuwing van journalistieke online publicatievormen en longreads voor regionale media.

Een belangwekkende ontwikkeling die de praktijk nog dichterbij de opleiding brengt en de ontwikkeling van nieuwe concepten verder moet stimuleren, is het recent gestarte project 'Broeïnest Brabant', waarin de opleiding samenwerkt met onder meer De Persgroep. De samenwerking moet leiden tot een substantieel aantal leerplekken voor studenten, nieuwe concepten voor journalistieke diensten, producten en platformen en minimaal tien levensvatbare *start-ups*. Het panel is onder de indruk van de sterke wisselwerking die de opleiding nastreeft en heeft met de beroepspraktijk, en hoe zij deze wisselwerking op krachtige wijze weet te benutten voor het versterken van haar profilering.

Onderzoek

Het programma kent – als uitwerking van de eindcompetenties 'researchen', 'vernieuwen' en 'reflecteren' – in alle fasen van de studie onderdelen die erop zijn gericht het onderzoekend vermogen van de student te versterken. Dit betreft zowel journalistieke research als praktijkonderzoek. Zo maakt de student in de propedeuse kennis met de basisprincipes van onderzoek en leert hij interviewtechnieken en factchecken, in jaar twee staan onder meer framing-onderzoek, inhoudsanalyse, toepassing van theorie, schriftelijk rapporteren en de toepassing van de kwaliteitscriteria betrouwbaarheid, validiteit en relevantie centraal. Ook leert de student online zoekvaardigheden en, tijdens de stage, participeren observeren. In het derde jaar is een literatuurstudie opgenomen, in het vierde jaar voert hij een publieksonderzoek uit en dient hij op gefundeerde wijze een innovatief concept te vermarkten. Het panel constateert, ook bij nadere bestudering van de inhoud en literatuuropgave van de verschillende programmaonderdelen, dat het ontwikkelen van onderzoekend vermogen bij de student op een gefaseerde en gedegen wijze in het curriculum is verankerd.

Internationalisering

Ten aanzien van internationalisering onderscheidt de opleiding drie aspecten: (i) kennis en inzicht aanbrengen m.b.t. internationale aspecten in nieuwsgebeurtenissen, internationale conflicten en het internationale medialandschap, (ii) met name receptieve vaardigheden in de Engelse taal ontwikkelen om Engelstalige, schriftelijke en mondelinge bronnen te kunnen raadplegen en volgen en (iii) vaardigheden ontwikkelen om in het buitenland te kunnen werken. Het panel ziet dat de opleiding (i) in verschillende modules adresseert. Voor (ii) heeft de opleiding een afzonderlijk lesprogramma ingericht, dat nog niet geheel voldoet: de instromende studenten hebben zeer uiteenlopende niveaus van Engelse taalbeheersing, sommigen vinden het niet uitdagend genoeg en de relevantie van het lesprogramma is ook niet voor iedereen a priori duidelijk.

De opleiding zal daarom het aanbod Engelse taalbeheersing versterken door het meer te integreren in de leerlijnen, door studenten in het Engels te laten presenteren en bij entree te differentiëren naar beheersingsniveaus. Hiertoe breidt de opleiding de formatieruimte Engels uit. Het panel vindt dit adequate maatregelen.

Met betrekking tot (iii) bedrijven de studenten zowel in het eerste als tweede studiejaar een korte periode journalistiek vanuit het buitenland. Tijdens de rondgang kreeg het panel, in de eigen tv-studio, op een aantal van deze buitenlandervaringen een toelichting, zoals die in Berlijn, New York en Kaapstad. Studenten spreken er met enthousiasme over.

Naast de verplichte onderdelen, stimuleert de opleiding studenten ook om een minor of een van de twee stages in het buitenland te volgen. Daarnaast is er een correspondenten-uitwisselingsproject met de Bachelor Journalistiek van Thomas More in Mechelen of kunnen studenten bijvoorbeeld een korte cursus *Russian Media and Journalism* aan de universiteit van Moskou volgen. Van deze mogelijkheden maken studenten om financiële redenen nog niet op grote schaal gebruik.

In haar Zelfevaluatie rapport toont de opleiding over haar programma een gezonde dosis kritisch vermogen, dat vergezeld gaat van passende oplossingen. Zo heeft de opleiding bijvoorbeeld geconstateerd dat sommige studenten achterstanden oplopen doordat ze bij hun tweede stagebedrijf (vierde jaar) blijven werken. De opleiding heeft als maatregel de studielast beter gespreid door in het jaarrooster van alle jaren enkele weken onderwijsaanbod te vervangen door portfoliobegeleiding om daarmee te sturen op het wegwerken van opgelopen achterstanden en het verhogen van het studierendement. Het panel adviseert om in aanvulling hierop ook te trachten afspraken met stageverleners te maken over het afstuderen.

Het panel vindt dat de opleiding een interessant programma biedt waarin haar profilering goed tot uitdrukking komt en dat uiteenlopende studenten in staat stelt de beoogde leerresultaten met veel mogelijkheid tot eigen invulling te behalen. De kwaliteit van het programma scoort hoog in de NSE. Terecht, volgens het panel.

Docententeam

Het overzicht van kwalificaties en de verkorte cv's van de docenten laat zien dat sprake is van een gekwalificeerd docententeam. Het docententeam bestaat uit 46 docenten, van wie 22% over een opleiding op bachelorniveau beschikt en 70% op masterniveau; 8% is gepromoveerd. Binnen het docententeam is expertise aanwezig voor alle mediatypen, leerlijnen en nieuwe ontwikkelingen. Vanwege het praktijkgerichte karakter van de opleiding en de nadruk op integrale beheersing van competenties verwacht de opleiding van nieuwe docenten, ongeacht hun deskundigheid, altijd journalistieke ervaring. Veel docenten beschikken over een breed netwerk in het werkveld, een aantal van hen is betrokken bij lectoraatsonderzoek.

Alle docenten van de opleiding beschikken over de Basiskwalificatie onderwijs (BKO) of hebben een lesbevoegdheid. Nieuwe docenten zonder lesbevoegdheid of BKO moeten binnen een jaar hun BKO behalen. Twee docenten hebben een Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO) didactiek en toetsing en meerdere docenten bereiden zich daarop voor. Twee medewerkers hebben een Medior Kwalificatie Onderwijs (MKO) en één medewerker is gecertificeerd voor het afnemen van BKO-assessments. Vier docenten van het team hebben onlangs een onderwijskundige master behaald.

Fontys, en dus ook de opleiding, kent een relatief ruimhartig professionaliseringsbudget: ca. 3% van de begroting (80 uur per jaar) wordt ingezet voor het bijwonen van congressen, het volgen van vakspecifieke cursussen en het behalen van de MKO- en/of SKO-kwalificatie. Een punt van aandacht, zo signaleert ook het management, is het daadwerkelijk effectueren van de beschikbare professionaliseringsruimte.

Wellicht wordt dit laatste ook veroorzaakt doordat docenten de werkdruk nog steeds als relatief hoog ervaren. Ondanks de genomen maatregelen, die door het vorige accreditatiepanel waren aanbevolen, vindt nog steeds ruim 60% van de docenten de werkdruk te hoog. De opleiding treft nu nieuwe maatregelen, zoals het inroosteren van meer voorbereidingstijd, het efficiënter benutten van vergadertijd en de introductie van de applicatie Gradework bij het beoordelen. Tijdens het auditgesprek blijken de docenten de werkdruk toch ook enigszins te relativeren en ook te verbinden met de ingrijpende curriculumvernieuwing en de drang om de profilering van de opleiding met ambitieuze projecten handen en voeten te geven. Het panel vindt dat het management voor wat betreft de werkbelasting – zo dit al niet het geval is – de vinger stevig aan de pols moet houden.

Tijdens de audit maakt het docententeam, behalve een gekwalificeerde, ook een gecommiteerde en gedreven indruk. Studenten kennen aan hun docenten zowel tijdens de audit als in de NSE over de gehele linie hoge waarderingen toe.

Voorzieningen

Onderdeel van de audit vormde een rondgang langs de opleidings specifieke faciliteiten, waaronder ook de toekomstige huisvesting in het centrum van Tilburg, dat zij met de samenwerkingspartners De Persgroep, Tilburg University en het ROC Tilburg zal betrekken. De bedoeling hiervan is een centrum van 'innovatief onderzoek, onderwijs en ondernemerschap' te maken, een initiatief dat naadloos aansluit op de profilering van de opleiding. Het panel is onder de indruk van de slagkracht van de opleiding, die bij de realisatie van de plannen een duidelijke trekkersrol vervult. De verwezenlijking van de plannen vergt naar het oordeel van het panel wel aandacht voor het behoud van de huidige 'intimiteit' en kleinschaligheid van de fysieke leeromgeving.

Voor het overige constateert het panel dat de opleiding kan beschikken over alle faciliteiten die voor het opleiden van crossmediale journalisten noodzakelijk zijn. In het eigen opleidingsgebouw beschikt de opleiding over een mediatheek met een ruime toegang tot journalistieke en wetenschappelijke bronnen, een centrale redactieomgeving alsook een radio- en een televisiestudio. Daarnaast zijn er specifieke ICT-voorzieningen voor studenten, waaronder ruim voldoende desktops voor licht gebruik van Adobe applicaties, desktops met extra grafische kaart voor video-, foto-, audiobewerking en printopmaak, en een aantal zeer zware computers, speciaal toegerust voor videomontage. Het panel vindt de fysieke leeromgeving met de daarin opgenomen faciliteiten van een goede kwaliteit.

In de NSE-evaluaties 2017 tonen de studenten zich tevreden, zowel over de studiefaciliteiten, de informatievoorziening als de studiebegeleiding. De reacties van de studenten die het panel tijdens de audit spreekt, zijn daarmee in overeenstemming.

De opleiding werkt met twee SLB-docenten, één voor de propedeuse en één voor de hoofdfase, ieder met een aan de fase gekoppeld aandachtsgebied. Aanvankelijk verliep de overdracht tussen de eerste en tweede SLB'er niet geheel vlekkeloos, waardoor de opleiding maatregelen heeft getroffen om in het lopende studiejaar de afstemming tussen beide SLB'ers te verbeteren. Het panel is daar positief over.

Weging en Oordeel

De onderwijsleeromgeving van de hbo-bachelor Journalistiek van Fontys overstijgt de basiskwaliteit. Niet alleen heeft de opleiding een aansprekend curriculum waarin de door haar beoogde leerresultaten dekkend zijn vertaald in leerdoelen, biedt het programma voor de diversiteit van de toegelaten studenten mogelijkheden tot eigen invulling en individuele leerroutes, zijn de docenten zowel vakinhoudelijk, didactisch als op het gebied van studiebegeleiding voldoende deskundig en zijn de opleidingsspecifieke voorzieningen volledig toereikend voor de uitvoering van het programma, maar heeft de opleiding ook nog (i) haar profilering bovengemiddeld stevig in het programma verankerd, onder meer door de tastbare gerichtheid op journalistieke innovaties en de innovatie van de eigen opleidingsdidactiek, (ii) een krachtiger uitwerking gegeven aan internationalisering dan de beoogde leerresultaten op het eerste oog doen vermoeden en (iii) een bijzonder gemotiveerd docententeam dat het concept '*student-centred*' consistent uitvoert.

Op grond van laatstgenoemde karakteristieken van de onderwijsleeromgeving, beoordeelt het panel voor zowel de voltijdse als deeltijdse variant Standaard 2 als '**goed**'.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

De opleiding kent een Toetshandboek, waarin het gehele 'toetsgebouw' staat beschreven. Het handboek bevat eisen ten aanzien van de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsing. Het CLOTS-schema vermeldt op welke wijze de competenties en leerdoelen worden getoetst. Dit gebeurt in de vorm van kennistoetsen, dossiertoetsing, stagebeoordelingen en assessments.

Dossiertoetsen bestaan uit een verzameling journalistieke producten of uitwerkingen van opdrachten. Ze worden door de gehele opleiding gemaakt en dienen om zowel kennis, vaardigheden als de beroepshouding te toetsen. In het fase-assessment, dat aan het einde van ieder studiejaar plaatsvindt, voert de student het gesprek met twee FHJ-examinatoren die aan de hand van de STARR-methode in een criteriumgericht interview het niveau van competentiebeheersing van de student vaststellen en hem van feedback voorzien ter verdere ontwikkeling. Een portfolio, met door de student aangedragen bewijsstukken in de vorm van journalistieke producties, dient daarbij als onderlegger.

Het panel vindt de gekozen toetsvormen goed aansluiten op het door de opleiding gehanteerde didactisch concept: praktijk- en ontwikkelingsgerichtheid staan daarin centraal. Ook de reflectie van de studenten op hun competentieontwikkeling, als onderdeel van de fase-assessments, is op orde. Dat geldt evenzeer voor de door het panel bekeken selectie van kennistoetsen (Nederlands, Engels, maatschappijvakken), dossiertoetsen en stagebeoordelingen. Het panel vindt ze van het juiste niveau, passend voor de af te toetsen onderdelen (toetsvaliditeit) en transparant voor wat betreft de beoordeling. Dat geldt echter in mindere mate bij het afstudeerassessment (zie hierna: 'afstuderen').

Om de betrouwbaarheid van toetsen te borgen hanteert de opleiding verschillende methoden en instrumenten. Voor dossiertoetsen die door een examiner worden beoordeeld, houdt de opleiding jaarlijks meerdere intervisiemomenten en bij de meer complexe toetsen als stagebeoordelingen en assessments geldt het vier-ogenprincipe. Deze beoordelingen worden bovendien steeds vaker uitgevoerd aan de hand van een beoordelingsformulier met *rubrics*. Het vier-ogenprincipe geldt ook voor de constructie en evaluatie van kennistoetsen, evenals de dossiertoetsen waar meerdere begeleiders bij zijn betrokken. Daarnaast hanteert de opleiding een strikte scheiding tussen begeleiden en beoordelen.

De studenten stellen tijdens de audit goed op de hoogte te zijn van de beoordelingscriteria, de wijze waarop zij voor een onderwijseenheid worden getoetst en welke prestatie zij moeten leveren voor een voldoende (cesuur). Wel merken zij op dat de beoordeling van producten voor het onderdeel *Research & Productie* (R&P) tussen de verschillende beoordelaars niet altijd even consistent gebeurt. Het panel vindt dit een aandachtspunt. Inmiddels heeft de opleiding op verzoek van de toetscommissie recent op de portal de toetscriteria verduidelijkt en is helder wat, door wie, wanneer en op welke wijze wordt beoordeeld.

Recent heeft de opleiding de opzet van de fase-assessments consistentier gemaakt, wordt telkens hetzelfde beoordelingsformat gehanteerd en zijn de assessments voorwaardelijk gesteld voor doorstroming naar de volgende fase. Het panel vindt dit goede maatregelen, temeer omdat hierdoor de studenten met de juiste 'bagage' aan stages en afstuderen beginnen.

Afstuderen

Het afstudeerprogramma van de opleiding beslaat het gehele vierde jaar (60EC) en omvat: (i) beoordeling tweede stage, (ii) beoordeling project O&I (Ondernemerschap & Innovatie), (iii) beoordeling Coachingsproject tweedejaarsstudenten en (iv) het eindassessment.

De student beslist zelf hoe hij de realisatie van zijn leerresultaten op het hoogste niveau wil aantonen in het eindassessment, waardoor hij zelfstandigheid moet demonstreren en de ruimte benutten voor individuele profilering en journalistieke innovaties. Het panel is te spreken over het beoordelen van coachingsvaardigheden als onderdeel van het afstuderen door middel van peer-coaching aan tweedejaarsstudenten. Het eindassessment omvat een afstudeerportfolio en een presentatie, een competentiegericht interview (CGI) en een performance-onderdeel ten overstaan van twee examinatoren en een werkveldvertegenwoordiger. Het panel vindt het afstudeerprogramma gedegen, dekkend voor het vereiste eindniveau, procedureel transparant en qua vorm goed aansluiten op het voorafgaande onderwijsconcept.

Het panel heeft bij de beoordeling van het eindassessment geconstateerd dat op het beoordelingsformulier lange lijsten met beoordelingspunten te mechanisch zijn ingevuld en dat de onderbouwing op het beoordelingsformulier niet altijd even goed aansluit op het toegekende cijfer. De tekst op het beoordelingsformulier heeft nogal eens het karakter van formatieve feedback en drukt in te geringe mate een oordeel uit over de door de student geleverde prestaties. Nog te weinig wordt uit het oordeel duidelijk (i) wat de examinatoren aan gedrag of prestatie precies hebben waargenomen, (ii) dat hen ervan overtuigt dat de student de betreffende competentie/ leeruitkomst op het hoogste niveau beheerst en (iii) hoe zij zijn performance vervolgens kwalificeren in termen van de bij het waargenomen gedrag passende beoordelingsschaal.

De wijze waarop het nu gebeurt, maakt de beoordeling – althans op papier – nog te weinig transparant. Mogelijk wordt dit verklaard door twee aspecten die de beperkte transparantie van het beoordelingsformulier moeten ondervangen: (i) Tijdens de audit begreep het panel van zowel studenten als examinatoren dat de afstudeerders van hun examinatoren na het assessment nog een uitgebreide mondelinge toelichting op hun performance ontvangen, die – zo bevestigden de studenten tijdens de audit – de ontbrekende informatie uit de schriftelijke beoordeling in hoge mate compenseert en (ii) de opleiding registreert een substantieel deel van de assessments op video, zodat de beoordelingswijze achteraf altijd kan worden gecontroleerd.

Het panel vindt overigens wel dat het de transparantie ten goede zou komen als de inhoud van de mondelinge toelichtingen een betere neerslag vindt in de schriftelijke beoordeling van het eindassessment.

Examencommissie

Zowel uit de documentatie over toetsen en examineren, als uit de verslagen van reguliere vergaderingen en haar jaarverslag blijkt dat de examencommissie van de opleiding goed in positie is. Dit wordt bevestigd tijdens het auditgesprek: de leden van de examencommissie zijn inhoudelijke gekwalificeerd (BKE/SKE), deskundig en zich bewust van hun borgende positie. Haar ontwikkel- en onderzoeksagenda toont dat zij weet wat er op het gebied van toetsen en beoordelen in de komende periode nog moet gebeuren. Het panel ziet, naar zijn tevredenheid, daarin ook een verscherpte focus opgenomen op de kwaliteit en transparantie van het eindassessment.

Weging en Oordeel

De opleiding realiseert op Standaard 3 basiskwaliteit. Het door haar ingerichte constructie- en beoordelingsproces, waaronder kalibratie tussen examinatoren, waarborgt valide en betrouwbare toetsen. De toetsvormen sluiten goed aan op het competentiegerichte onderwijs en dekken inhoudelijk de te toetsen leerresultaten/competenties af. Onder meer door een scheiding tussen begeleiden en beoordelen vormen examinatoren zich een onafhankelijk oordeel over de performance van de student.

Waar nodig, past de opleiding het vier-ogenprincipe toe. De eisen die de opleiding in toetsen aan de studenten stelt, zijn helder en de inzet van met name de fase-assessments zorgt ervoor dat studenten per studiefase bruikbare feedback ontvangen voor de verbetering van hun competentiebeheersing. De examencommissie van de opleiding is stevig in positie en de kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt in de basis voldoende gewaarborgd, maar de transparantie bij de beoordeling in de eindfase van de studie vraagt nog aandacht. Dit alles leidt op Standaard 3 tot het oordeel 'voldoende'.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Om te kunnen vaststellen of de studenten de beoogde leerresultaten behalen, heeft het panel tijdens de audit een brede selectie van door de studenten gemaakte en door examinatoren beoordeelde toetsen ingezien. Voorafgaand aan de audit heeft het panel bovendien een gestratificeerde steekproef uit de studentenportfolio's bestudeerd met de producten van het afstudeerprogramma (zie Standaard 3).

In veertien van de vijftien gevallen vond het panel de inhoud van de portfolio's van voldoende niveau, niet alleen in relatie tot de feitelijk door de opleiding beoogde leerresultaten, maar ook in termen van bruikbare, publicabele producten voor het journalistieke domein.

Bij één van de portfolio's bestond, ook na een second opinion, twijfel over het toegekende cijfer (6). Bespreking tijdens de audit van (de beoordeling van) dit afstudeerportfolio versterkte de reeds onder Standaard 3 besproken observatie, dat niet alles wat de student tijdens het eindassessment (aan betekenisvol gedrag) laat zien, ook in de schriftelijke onderbouwing van de afgegeven oordelen zichtbaar wordt. Hoewel de in het portfolio opgenomen producten van magere kwaliteit waren, had het optreden van de student en de reflectie op haar leerproces tijdens het assessment de doorslag gegeven. Bovendien richtte het commentaar van de panelleden zich met name op de uitvoering en beoordeling van het project Ondernemerschap & Innovatie en minder op de andere onderdelen uit het portfolio. Alles afwegend kon het panel de toegekende zes billijken.

Het panel waardeert in het bijzonder dat de opleiding erin slaagt om haar profilering ook expliciet te laten terugkomen in de eindproducten van de studenten. Uit alle portfolio's blijkt – in meer of mindere mate – het ondernemende vermogen van de student en/of zijn gerichtheid op journalistieke vernieuwing.

De werkveldvertegenwoordigers met wie het panel sprak, oordelen positief over de afgestudeerden. 'Wat opvalt, is dat ze over het algemeen een originele kijk op de wereld hebben. Ze zijn eigengereid, hebben een behoorlijke bak bagage, zijn online minded. En dat past wel bij een werkveld dat op zoek is naar journalisten die meer kunnen dan alleen schrijven,' aldus een van de werkveldvertegenwoordigers.

Ook de aanwezige alumni zijn enthousiast over hun opleiding. 'Ik kan goed uit de voeten met wat ik heb meegekregen. Misschien had ik wel nog wel iets meer over het freelance-schap willen weten.' Een achterhaalde leemte, zo blijkt, waar de opleiding inmiddels al invulling aan geeft. Dit verklaart volgens het panel mede dat in de NSE 2017 de opleiding op de indicator 'aansluiting van de opleiding bij actuele ontwikkelingen' een 4.06 (op een vijfpuntschaal) scoort.

Weging en Oordeel

Het panel stelt vast dat de opleiding niet alleen de door haar beoogde leerresultaten over de volle breedte realiseert, maar dat zij er tevens in slaagt om studenten af te leveren die met hun eindproducten laten zien dat zij over het vermogen beschikken om in het journalistieke domein te innoveren en te ondernemen; zowel het werkveld als de alumni spreken in enthousiaste bewoordingen over de relevantie van hun opleiding. Het panel komt op standaard 4 dan ook tot het oordeel 'goed'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De hbo-bacheloropleiding Journalistiek van Fontys Hogescholen karakteriseert zich door een uitdagend vormgegeven curriculum, fasegewijs ingericht en dicht op de beroepspraktijk uitgevoerd. Zij experimenteert op zorgvuldige wijze met nieuwe, student-georiënteerde didactische concepten en is initiatiefnemer van een centraal in Tilburg tot stand te brengen centrum van 'innovatief onderzoek, onderwijs en ondernemerschap'. Zij werkt hierin samen met relevante publiek-private partijen, die elkaar goed kunnen versterken. De docenten worden door hun studenten op alle dimensies van het docentschap hoog gewaardeerd; de werkdruk verdient nog immer aandacht, maar laat zich ook verklaren doordat docenten zich bovengemiddeld committeren aan de opleiding en hun studenten. Bij een dergelijke inspirerende onderwijsleeromgeving, spreekt het bijna vanzelf dat de eindportfolio's laten zien dat de opleiding de door haar beoogde leeruitkomsten over de gehele linie behaalt.

In overeenstemming met de beslisregels van de NVAO komt het panel, met het oordeel 'voldoende' voor Standaard 3 en het oordeel 'goed' voor de Standaarden 1, 2 en 4, voor de opleiding als geheel tot het oordeel **'goed'**.

Het panel adviseert de NVAO de hbo-bachelor Journalistiek van Fontys Hogescholen opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

- Overweeg om elementen uit het heterogene Nimbinprogramma te integreren in het reguliere curriculum, temeer omdat het programma uitstekend aansluit op de profilering van de opleiding.
- Behoud bij de verwezenlijking van de hervestiging in het centrum van Tilburg de huidige 'intimiteit' en kleinschaligheid van de fysieke leeromgeving.
- Zorg voor consistentie bij het eindassessment tussen de afgegeven cijfers en de onderbouwing ervan op het beoordelingsformulier, onder meer door de inhoud van de mondelinge toelichtingen een betere neerslag te laten vinden in de schriftelijke beoordeling van het eindassessment. Maak – zeker bij het eindassessment – een duidelijk onderscheid tussen formatieve feedback en de summatieve beoordeling.
- Het panel waardeert in hoge mate de focus van de opleiding op vernieuwing. Deze waardering betreft zowel haar blik op de innovatieve journalistieke verschijningsvormen, alsook de vernieuwing van haar eigen competentiegerichte onderwijs. Het panel vindt het van belang dat de opleiding daarbij oog blijft houden voor de duurzame verankering in het programma van (i) de *kenniscomponent*, die bij een meer integrale competentiegerichte benadering minder expliciet zichtbaar wordt, en (ii) de consequente toepassing van journalistieke *basisvaardigheden*, zeker nu de professionele autonomie binnen de journalistieke beroepspraktijk en de maatschappelijke geloofwaardigheid van het *métier* onder druk staan. Overigens is dit een aanbeveling die geldt voor alle opleidingen uit het cluster journalistiek.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen hbo-bacheloropleiding Journalistiek voltijd/ deeltijd		
Standaard	Oordeel VT	Oordeel DT
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	G	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G	G
Standaard 3. Toetsing	V	V
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	G	G
Algemeen eindoordeel	G	G

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Journalistiek van Fontys hogescholen

Visitatieprogramma 10 oktober 2017	
Tijd	Programmaonderdeel
8.15 – 9.15	Intern overleg panel
9.15 – 9.30	Ontvangst door managementteam en toelichting op programma
9.30 – 10.15	<p>Thema 1: Ontwikkelingsgericht en Studentgecentreerd</p> <p>In gesprek met / rondleiden langs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Feedback en assessmentsystematiek -> in gesprek met alumni onder begeleiding van Harmen Groenhart (teamleider Verbreding) en Jan Hein de Gruijter (teamleider Professionalisering) • Research & productie -> in gesprek met twee studenten onder begeleiding van Michel Simons (teamleider Profilering) • Nimbin -> presentatie door Monique Hamers (docent) en enkele studenten
10.15 – 10.30	Pauze
10.30 – 11.15	<p>Thema 2: Praktijkgerichtheid</p> <p>In gesprek met / rondleiden langs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verslag & Verhaal en In Europa -> toelichting van twee Propedeuse projecten door Lammert Landman (docent) en Jelle Klipp (teamleider Propedeuse) • Nieuwsredactie en 'Co' -> in gesprek met enkele studenten onder begeleiding van Jules Seegers (docent) • Stages -> in gesprek met stagiaires en stagebedrijven onder begeleiding van Roy Mevissen (docent) en Cindy van Summeren (docent)
11.15 – 11.30	Pauze en vervoer naar het Deprezgebouw
11.30 – 12.15	<p>Thema 3: Ondernemerschap & Innovatie</p> <p>In gesprek met / rondleiden langs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ondernemerschap & Innovatie -> toelichting door Bart van Teeffelen (docent) • 'Broeinesten' -> presentatie van de bedrijfjes Yacks, Stutt en Toolschool • Werkveldpartners -> in gesprek met Bart Brouwers en Hille v.d. Kaa
12.15 – 13.45	Terugrijden naar Gimbrerelaan voor lunch en materiaalinzage
13.45 – 14.15	Examencommissie en Toetscommissie
14.15 – 14.30	Pauze
14.30 – 15.00	Docenten
15.00 – 15.15	Pauze
15.15 – 15.45	Studenten
15.45 – 16.00	Pauze
16.00 – 17.00	Pending issues vanuit MT en/of panel – intern overleg panel
17.00	Terugkoppeling en afsluiting

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding(en) is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland" van September 2016. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijdse en deeltijdse variant van de opleiding journalistiek. In de documentatie was tevens een hoofdstuk opgenomen dat was opgesteld door studenten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam de opleidingsspecifieke faciliteiten in ogenschouw genomen en met de daarbij aanwezige studenten en docenten gesproken.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde leerresultaten worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Voorzitters van de deelpanels hebben voorafgaand aan de audits contact met elkaar gehad om de kaders af te stemmen en om eventuele bijzonderheden binnen de desbetreffende visitatiegroep met elkaar te delen. Voorts was de overlap in de deelpanels aanzienlijk, waardoor ook tijdens het auditproces afstemming over de beoordelingswijze heeft plaatsgevonden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2016'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien i) standaard 1 'onvoldoende' is, ii) een of twee standaarden 'onvoldoende' en herstel binnen twee jaar niet realistisch en haalbaar is of iii) drie of meer standaarden 'onvoldoende', waaronder 3 of 4, als 'onvoldoende' beoordeeld worden.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'voldoende' zijn indien ten minste twee standaarden 'voldoende' zijn, waaronder in elk geval standaard 1, en herstel van de tekortkoming(en) bij de 'onvoldoende' standaarden realistisch en haalbaar is binnen twee jaar.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport opleiding
- Domeinspecifiek referentiekader van opleidingen Journalistiek
- Eindkwalificaties van de opleiding
- Schematisch programma-overzicht en inhoud programma-onderdelen
- Literatuurlijst
- Onderwijs- en examen-regeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* afstudeerders van 2015 – 2017
- Kengetallen: uitval, rendement, docentkwaliteit, docent-studentratio en contacturen
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie
- Toetsopgaven en beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.
- Brondocumenten waarnaar de opleiding in haar ZER verwijst, zoals verslagen kalibreersessies, NSE 2017, verslagen werkveldcommissie en Startbekwaamheidsonderzoek alumni.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bestudeerd²:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	2207348	vt
2	2204162	vt
3	2206523	vt
4	2204875	vt
5	2183883	vt
6	2190948	vt
7	2186171	vt
8	2179803	vt
9	2175235	vt
10	2109500	vt
11	2218626	vt
12	2197479	vt
13	2146477	vt
14	2187975	vt
15	2214910	dt

² Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	Bachelor Journalistiek
----------------------	------------------------

Samenstelling en expertise van de panelleden die voor de beoordeling van de opleiding zijn ingezet.

Naam (inclusief titulatuur)	Rol	Expertise					
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie- / audit	Studentzaken
Dhr. Drs. W.G. (Willem) van Raaijen	Voorzitter		x	x		x	
Dhr. Prof. dr. J.C. (Jaap) de Jong	lid			x			
Dhr. V. (Vladimir) Bartelds	lid	x	x	x	x	x	
Dhr. W. (Ward) Wijndelts	lid	x			x		
Dhr. J. (Job) Boonstra	studentlid						x
Dhr. H.R. (Rob) van der Made	Secretaris					x	

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijvingen
Dhr. Drs. W.G. (Willem) van Raaijen	De heer Van Raaijen is partner bij Hobéon en treedt veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties hoger onderwijs.
Dhr. Prof. dr. J.C. (Jaap) de Jong	De heer De Jong is hoogleraar in Journalistiek en Nieuwe Media aan de Universiteit Leiden.
Dhr. V. (Vladimir) Bartelds	De heer Bartelds is onderwijsdirecteur van de University of the Dutch Caribbean en curriculumontwikkelaar van de uitstroomrichting Journalism van de bachelor International Communication aldaar.
Dhr. W. (Ward) Wijndelts	De heer Wijndelts is hoofdredacteur van Vrij Nederland.
Dhr. J. (Job) Boonstra	De heer Boonstra is vierdejaarsstudent Journalistiek aan de Christelijke Hogeschool Ede en volgt momenteel een minor American Studies aan de Universiteit van Amsterdam.
Dhr. H.R. (Rob) van der Made	Is NVAO-gecertificeerd secretaris sinds 2010

Op 8 september 2017 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Journalistiek van Hogeschool Utrecht, onder het nummer 005904.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl